

ΜΟΥΣΙΚΗ
Α΄ ΤΑΞΗ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
ΒΙΒΛΙΟ ΜΑΘΗΤΗ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Δρ. ΜΙΧΑΛΗΣ ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Καθηγητής Μουσικών Σπουδών Πανεπιστημίου
Λευκωσίας*
ΜΑΡΩ ΣΚΟΡΔΗ, *Τέως Πρώτη Λειτουργός Εκπαίδευσης*
ΑΝΤΡΗ ΧΑΤΖΗΓΕΩΡΓΙΟΥ - ΛΥΜΠΟΥΡΗ, *Επιθεωρήτρια Μουσικής Μέσης
Εκπαίδευσης*

ΚΡΙΤΕΣ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ

Δρ. ΛΕΛΟΥΔΑ ΣΤΑΜΟΥ, *Επίκουρος Καθηγήτρια Μουσικής Πανεπιστημίου
Μακεδονίας*
ΕΡΙΦΥΛΗ ΔΑΜΙΑΝΟΥ, *Εκπαιδευτικός μουσικής Π.Ε*
Δρ. ΜΑΡΙΑ ΜΑΓΑΛΙΟΥ, *Εκπαιδευτικός μουσικής Π.Ε*

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

ΚΩΣΤΑΣ ΛΥΜΠΟΥΡΗΣ
ΑΜΑΛΙΑ ΒΕΡΒΕΡΗ, *Φιλολόγος*

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ
ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΖΑΡΗΣ, *Πάρεδρος Μουσικής Π.Ι*
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΙΓΑΛΑΣ, *Σύμβουλος Καλλιτεχνικών Μαθημάτων του Π.Ι.*

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

ΣΠΥΡΟΣ ΑΝΤΩΝΕΛΛΟΣ, *Σκηνογράφος*

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ,
ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

ΜΟΥΣΙΚΗ Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Δρ. Μιχάλης Σταυρίδης
Μάρω Σκορδή
Άντρη Χατζηγεωργίου-Λυμπουρή

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑ

Αγαπητά μας παιδιά,

Στη μουσική αγωγή και παιδεία σας είναι αφιερωμένο το διδακτικό πακέτο «Μουσική Α' Γυμνασίου» που επιδιώκει να αναπτύξετε σύμμετρα, ολόπλευρα και σφαιρικά και να αρμενίζετε με ποικίλες μουσικές δραστηριότητες συνταιριασμένες σε ένα ευρύ φάσμα μουσικών εμπειριών. Έτσι, ολοκληρώνεται η αισθητική σας καλλιέργεια, η χαρά και η μουσική ανάπτυξη που αποχτάτε από την επαφή σας με τον κόσμο των ήχων και των ρυθμών.

Η οργάνωση και η έκφραση των συναισθημάτων σας, η εκτίμηση και η αγάπη για τη μουσική και για το ωραίο θα σας συντροφεύουν σε ένα ταξίδι γεμάτο από εκπλήξεις και θα είναι η μουσική σας παιδεία για τη χρονιά αυτή. Ευχόμαστε να γεμίσει την ψυχή σας με μουσικές εμπειρίες και το επιλεγμένο υλικό του βιβλίου να σας εξασφαλίσει την ισορροπία και την ποιοτική διάσταση του τρόπου της σκέψης και της δράσης σας.

Μέσα από τις σελίδες των βιβλίων της Μουσικής προσπαθήσαμε να δημιουργήσουμε τις συνθήκες, για να περιπλανηθείτε σε κόσμους καινούριους και παλιούς, να χορέψετε, να συνθέσετε, να παίξετε με τους ήχους και τους ρυθμούς, να πειραματιστείτε με διάφορα υλικά και μέσα της μουσικής, να χρησιμοποιήσετε τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές, να τραγουδήσετε, να προβληματιστείτε δημιουργικά, να αυτοεκφραστείτε, να γευθείτε και να μυρίσετε μουσικές απ' όλα τα είδη και από διάφορες γωνιές της γης.

Με αυτόν τον τρόπο θα πραγματοποιήσετε και άλλα σημαντικά βήματα που αφορούν την ουσιαστικότερη και βαθύτερη ανάπτυξη της μουσικής ζωής σας.

Σας ευχόμαστε ολόψυχα καλή χρονιά και αξέχαστη μουσική πορεία και παιδεία!

Η συγγραφική ομάδα.

Περιεχόμενα:

Α΄ ΕΝΟΤΗΤΑ:	Σελ.
ΡΥΘΜΟΣ, ΗΧΟΣ ΚΑΙ ΧΡΩΜΑΤΑ	7
1• Διάλογοι στην ήπειρο του ρυθμού.	8
2• Μουσικοί Διάλογοι και Αντίφωνα.	12
3• Ανακαλύπτω τη φωνή.	17
4• Τα χρώματα των ήχων.	22
Β΄ ΕΝΟΤΗΤΑ:	
ΥΦΑΙΝΩ ΜΟΥΣΙΚΗ	27
1α• Επιμένω μουσικά 1	28
1β• Επιμένω μουσικά 2	32
2α• Μουσικές σε πέντε τόνους 1.	37
2β• Μουσικές σε πέντε τόνους 2.	41
3• Ανεβαίνω τη σκάλα.	46
Γ΄ ΕΝΟΤΗΤΑ:	
ΑΣ ΚΑΝΟΥΜΕ ΜΙΑ ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ (1)	51
Δ΄ ΕΝΟΤΗΤΑ:	
ΥΦΑΙΝΩ ΚΙ ΑΛΛΗ ΜΟΥΣΙΚΗ	59
1• Μουσική σε δύο χρόνους	60
2• Α, Β στη σειρά	66
3• Τί-κε-τα-κε	70
4• Μουσική σε κύκλο	74
Ε΄ ΕΝΟΤΗΤΑ:	
ΤΑΞΙΔΕΥΩ ΜΕ ΤΗ ΜΟΥΣΙΚΗ	81
1α• Ταξίδι στο παρελθόν 1	82
1β• Ταξίδι στο παρελθόν 2	87
2• Στη χώρα του παραμυθιού	91
ΣΤ΄ ΕΝΟΤΗΤΑ:	
ΧΟΡΕΥΩ ΜΕ ΤΗ ΜΟΥΣΙΚΗ	97
1α• Χορεύω Ελληνικά 1.	98
1β• Χορεύω Ελληνικά 2.	104
2• Χορεύω Ευρωπαϊκά.	109
Ζ΄ ΕΝΟΤΗΤΑ:	
ΑΣ ΚΑΝΟΥΜΕ ΜΙΑ ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ 2	112
Η΄ ΕΝΟΤΗΤΑ:	
ΣΧΕΔΙΟ ΣΥΝΘΕΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ-ΠΡΟΤΖΕΚΤ ΤΟ ΝΕΡΟ	117
1α Το νερό	118
1β Η θάλασσα	122
1γ Το νερό	125
1δ Το νερό	127

Α΄ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΡΥΘΜΟΣ, ΗΧΟΣ ΚΑΙ ΧΡΩΜΑΤΑ

1. Διάλογοι στην ήπειρο του ρυθμού

2. Μουσικοί διάλογοι και αντίφωνα

3. Ανακαλύπτω τη φωνή

4. Τα χρώματα των ήχων

Α΄ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΡΥΘΜΟΣ, ΗΧΟΣ ΚΑΙ ΧΡΩΜΑΤΑ

1. Διάλογοι στην ήπειρο του ρυθμού

Σκοπός: Εισαγωγή στην έννοια του ρυθμού μέσα από ρυθμικά παιχνίδια, κίνηση, ακρόαση και αυτοσχεδιασμό, ερώτηση απάντηση (call and response).

Λέξεις Κλειδιά: Ερώτηση-απάντηση, αντιφωνία, πολυρυθμία, ιδιόφωνα (baobab, sansa, agogo), μεμβρανόφωνα (bass-drum, djembe), αερόφωνα (καλαμένιοι αυλοί), χορδόφωνα (λαούτο, sese, άρπα, λύρα, obukamo).

ΑΚΡΟΑΣΗ Ακούστε το «Kikamba» και εργαστείτε στο Τετράδιο Εργασιών σας.

Kikamba ονομάζεται η γλώσσα που μιλούν οι **Akamba**, μια από τις μεγαλύτερες ομάδες των **Bantu**, που ζουν στο ανατολικό μέρος της Κένυας. Οι Akamba αγαπούν τη μουσική και το χορό και αυτό φαίνεται σε όλα τα γεγονότα της καθημερινής τους ζωής. Στους χορούς τους υπάρχει ευελιξία και ακροβατικές δεξιότητες των κινήσεων του σώματος.

Ερώτηση-Απάντηση (Call and Response).

Είναι τρόπος ανθρώπινης επικοινωνίας και είναι βασικό στοιχείο μουσικής φόρμας. Αποτελείται από δύο ξεχωριστές φράσεις, που συνήθως εκτελούνται από διαφορετικούς εκτελεστές και η δεύτερη φράση ακούεται ως άμεση ανταπόκριση στην πρώτη φράση. Αυτό το είδος μουσικής είναι πολύ συνηθισμένο στην Αφρική. Ένα άλλο στοιχείο που χαρακτηρίζει έντονα την αφρικάνικη μουσική είναι ο αυτοσχεδιασμός.

Αφρικάνικη Μουσική και Πολυρυθμία.

Μεγάλο μέρος της παραδοσιακής αφρικάνικης μουσικής είναι πολυρυθμική. Οι διάφοροι ρυθμοί στα τύμπανα συνοδεύονται από άλλα όργανα όπως έγχορδα, πνευστά και διάφορα είδη σείσπων. Ταυτόχρονα, στη μουσική, προστίθεται το τραγούδι, καθώς και κτυπήματα χεριών και ποδιών. Ο κάθε εκτελεστής εκτελεί το δικό του ρυθμό, ο οποίος είναι διαφορετικός από τους ρυθμούς που εκτελούν οι υπόλοιποι και συνεχώς αυτοσχεδιάζει. Αυτό δημιουργεί ένα πολύπλοκο ρυθμικό αποτέλεσμα, που είναι δύσκολα κατανοητό από άλλους λαούς.

*Χάρτης της Αφρικής.
Ξεχωρίζουν με χρώματα η Κένυα και η Τανζανία.*

ΑΦΡΙΚΑΝΙΚΑ ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

Μουσικά Όργανα της Κένυας

Ιδιόφωνα.

Περιλαμβάνουν:

- Αυτοσχέδια όργανα, που παράγουν ποικίλους ήχους.
- Είδη «σεισπρων». Υπάρχουν, επίσης, ιδιόφωνα κατασκευασμένα από αριθμό κολοκύθων, δεμένων μεταξύ τους, που περιέχουν σπόρους από το δέντρο baobab.
- Είδη Ξυλοφώνων (**sansa** είδος χειροπιάνου).

Agogo. Κρουστό μεταλλικό όργανο ακαθόριστου τονικού ύψους, το οποίο αποτελείται από δύο διαφορετικού μήκους μεταλλικές κουδούνες, κωνικού σχήματος. Παίζεται με έναν επικρουστήρα.

Agogo

Djembe

Μεμβρανόφωνα.

Διάφορα είδη τυμπάνων. Συνήθως είναι σκαλισμένα σε σκληρά ξύλα, αλλά χρησιμοποιούνται, επίσης, τύμπανα από τενεκέδες ή από βαρέλια λαδιού πάνω στα οποία τεντώνεται μεμβράνη ζώου. Υπάρχουν μικρά τύμπανα-παιχνίδια για τα παιδιά, τα οποία κατασκευάζονται από το κέλυφος σκληρών φρούτων ή άλλων κοίλων αντικειμένων. Ο ήχος τους προκαλείται από την κρούση του δέρματος (μεμβράνης) με επικρουστήρες.

- **Bass-drum.** Μεγάλο αφρικάνικο τύμπανο στο οποίο υπάρχει τεντωμένη μεμβράνη, που παίζεται με τα χέρια.
- **Djembe.** Αφρικάνικο τύμπανο που παίζεται με τα χέρια, που κτυπούν σε διαφορετικά σημεία του οργάνου, ανάλογα με τον ήχο που θέλει ο εκτελεστής.

Αερόφωνα.

Διάφορα είδη αυλών από καλάμια.

Χορδόφωνα.

Λαούτο. Μονόχορδο βιολί (*sese* ή *zeze*), κατασκευασμένο από κολοκύθα ή από κοίλο κομμάτι ξύλου ή μπαμπού σκεπασμένου με δέρμα.

Άρπα με δοξάρι με πέντε, έξι, επτά και οκτώ χορδές.

Λύρες διαφόρων μεγεθών.

Το **obukamo** είναι μπάσο όργανο.

ΡΥΘΜΟΣ, ΗΧΟΣ ΚΑΙ ΧΡΩΜΑΤΑ

Τραγούδι 1

Τραγουδίστε το πιο κάτω παραδοσιακό αφρικάνικο τραγούδι στη μορφή «ερώτησης-απάντησης».

Κγε Κγε Κυλε - Τσε Τσε Κούλε

Παραδοσιακό Αφρικής

Allegro $\text{♩} = 104$

Ερώτηση   Απάντηση   Ερ.   Απ.

Κγε κγε κυ - λε   Κγε κγε κυ - λε   Κγε κγε κο - φι νσα,   Κγε κγε κο - φι νσα.
Τσε τσε κου - λε   Τσε τσε κου - λε   Τσε τσε κο - φι νσα,   Τσε τσε κο - φι νσα.

5   Ερ.   Απ.   Ερ.   Απ.

Κο - φι νσα λαν - γα,   Κο - φι νσα λαν - γα.   Κα - κα σι λαν - γα,   Κα - κα σι λαν - γα.
Κο - φι νσα λάν - κα,   Κο - φι νσα λάν - κα.   Κα - κα σί λάν - κα.   Κα - κα σί λάν - κα.

9   Ερ.   Απ.   Όλοι

Κυμ   α - den - de,   Κυμ   α - den - de,   Κυμ   α - den - de.   Hey!
Κουμ   ά - ντεν - τε,   Κουμ   ά - ντεν - τε,   Κουμ   ά - ντεν - τε,   Χέι!

Τραγούδι 2

(α) Τραγουδήστε το παραδοσιακό τραγούδι της Τανζανίας «Κου ρι Λένγκαϊ» (*Kou Ri Lengai*) στη μορφή «ερώτησης-απάντησης». Η πέμπτη φράση επαναλαμβάνεται τέσσερις φορές. Κάθε επανάληψη να ακούεται πιο δυνατά από την προηγούμενη.

Κου Ri Lengai - Κου Ρι Λένγκαϊ (Η δύναμη του λιονταριού)

Μουσικό παιχνίδι
της Τανζανίας

C

Kou-ri - len-gay! Ka-len gan-a chum, chum pah! Kou-ri - len-gay! Ka-len gan-a chum, chum, pah! Kou-ri
Κου ρι - λέν γκαϊ! Κα-λέν γκα να τσουμ, τσουμ, πα! Κου ρι - λέν-γκα! Κα-λέν γκα να τσουμ, τσουμ, πα! Κου ρι

len-gay Ka-len-ga-na chum, chum, pah! Kou-ri - len-gay Ka-len-ga-na chum, chum, pah!
λέ-γκαϊ! Κα-λέν-γκα-να τσουμ, τσουμ, πα! Κου-ρι - λέ-γκαϊ! Κα-λέν-γκα-να τσουμ, τσουμ, πα!

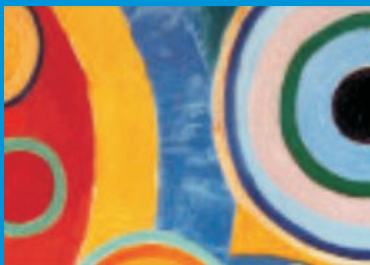
τέσσερις φορές

ρυθμική απαγγελία: Το λιο - ντά-ρι με δύ-να-μη στην ου - ρά

Τραγούδι

(β) Να εργαστείτε στις ομάδες σας για να εκτελέσετε την πρώτη και τρίτη φράση του τραγουδιού (ερώτηση) με όργανα και φωνές, ενώ στη δεύτερη και τέταρτη φράση (απάντηση) ένας μαθητής να αυτοσχεδιάζει με μελωδικό ή κρουστό όργανο στις νότες Ντο, Σολ, Λα, Ντο¹. Στην 5^η φράση («το λιοντάρι με δύναμη στην ουρά») ένας άλλος μαθητής να αυτοσχεδιάσει σίχους. Να παρουσιάσετε την εργασία σας στους συμμαθητές σας.

Α΄ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΡΥΘΜΟΣ, ΗΧΟΣ ΚΑΙ ΧΡΩΜΑΤΑ

2. Μουσικοί διάλογοι και αντίφωνα

Σκοπός: Εισαγωγή στην έννοια του ρυθμού μέσα από ρυθμικά παιχνίδια, κίνηση, ακρόαση και αυτοσχεδιασμό. Μορφή σε μικροεπίπεδο (ερώτηση-απάντηση), αντιφωνία, οστινάτο.

Λέξεις Κλειδιά: Ηχώ, spirituals, moderato, Βυζαντινά αντίφωνα.

Παιχνίδι
«ΗΧΩ»

Να επαναλαμβάνετε τα πιο κάτω ρυθμικά σχήματα που εκτελεί ο καθηγητής σας ως ερώτηση-απάντηση.

ΗΧΩ*

Μπεντ Λόρεντζεν
Bent Lorentzen

Γοργά

ποστ ποστ πφ! ποστ ποστ πφ!

πφ π π π π π π π π

ποστ ποστ πφ! ποστ ποστ πφ!

πφ π π π π π π π π

7

τ κ τ κ τ τ τ κ τ κ τ τ

ποστ ποστ πφ! ποστ ποστ πφ!

τ κ τ κ τ τ τ κ τ κ τ τ

ποστ ποστ πφ! ποστ ποστ πφ!

11

ποστ

τ κ τ

ποστ

τ κ τ

*Ηχώ. Ο αντιλαλος, η αντήχηση, το αντιβούισμα, για παράδειγμα «η ηχώ της φωνής μου αντήχησε στη σπηλιά».

Νέγκρικα Spirituals. Στις αρχές του 19^{ου} αιώνα δουλέμποροι ξερίζωναν μαύρους σκλάβους από την πατρίδα τους την Αφρική και τους φόρτωναν με τη βία στα καράβια για την Αμερική, όπου τους υποχρέωναν σε

Μουσικοί διάλογοι και αντίφωνα

καταναγκαστική εργασία. Η μεταφορά Αφρικανών σκλάβων σε άλλες χώρες είχε αρχίσει κιόλας από το 15^ο αιώνα, αλλά τους πρώτους σκλάβους στην πολιτεία Βιρτζίνια της Αμερικής τους

έφεραν Ολλανδοί το 1619. Τα επόμενα 250 χρόνια, ένα εκατομμύριο μαύροι μετανάστευσαν χωρίς τη θέλησή τους στη βόρεια Αμερική και ακόμα περισσότεροι μεταφέρθηκαν στις Δυτικές Ινδίες. Τα πρώτα είδη της μουσικής των μαύρων σκλάβων στην Αμερική ήταν τα τραγούδια δουλειάς (σύντροφοι στη σκληρή, απάνθρωπη και μονότονη εργασία τους) και τα νέγρικα spirituals. Τα νέγρικα spirituals εκφράζουν την νέγρικη αντίληψη του θείου μνήματος. Για τους νέγρους σκλάβους το μήνυμα του Χριστού ήταν αυτό της ελπίδας για μια καλύτερη ζωή. Συνήθως έχουν τη μορφή της ερωταπόκρισης (call and response) με τη συνοδεία ρυθμικών χτυπημάτων των χεριών ή των ποδιών.

Τραγούδι 1

(α) Να χωριστείτε σε δύο ομάδες και να τραγουδήσετε το πιο κάτω νέγρικο τραγούδι στη μορφή «ερώτησης-απάντησης».

Στέκω εμπρός Σου ευλαβικά (Standing in the need of prayer)

Νέγρικο
Απόδοση στα Ελληνικά: Μάρω Σκορδή

Moderato

ερώτηση

Με το πλήθος των πιστών, μα ζι κιε - γώ Χρι - στέ, στέ κω εμπρός Σουευ λά - βι - κά Με το

απάντηση 1

ερώτηση

6

πλή -θος των πι -στών, μα - ζι κιε - γώ, Χρι - στέ στέ - κω εμπρός Σουευ -λα - βι - κά κιε -

απάντηση 2

ερώτηση

10

ερώτηση

γώ (κιε - γώ) κιε - γώ Χρι - στέ, στέ - κω εμπρός Σουευ λα - βι - κά κιε - γώ (κιε - γώ) κιε -

απάντηση

απάντηση 3

ερώτηση

15

απάντηση 4

γώ Χρι - στέ, στέ - κω - εμπρός Σουευ - λα - βι - - - κά.

ΡΥΘΜΟΣ, ΗΧΟΣ ΚΑΙ ΧΡΩΜΑΤΑ

(β) Να τραγουδάτε την ερώτηση και να εκτελείτε με μουσικά όργανα τάξης την απάντηση:

απάντηση 1 και 3

αυλοί
φωνές/
μεταλλόφωνα/
γκλόνκεσπιήλ

Στέ - κωεμ - πρὸς Σουεου - λα - βι - κά

Ξυλόφωνα

Ξυλάκια

C G C

απάντηση 2 και 4

αυλοί
φωνές/
μεταλλόφωνα/
γκλόνκεσπιήλ

Στέ - κωεμ - πρὸς Σουεου - λα - βι - κά

Ξυλόφωνα

Ξυλάκια

C G C

Τραγούδι 2

(α) Τραγουδήσετε το ελληνικό τραγούδι «Γιαλό-Γιαλό» το ρεφραίν του οποίου είναι στη μορφή «ερώτησης-απάντησης».

Γιαλό-γιαλό

Επανησιακή Καντάδα

1. Εις τον αφρό, εις τον αφρό της θάλασσας, _____
 2. Να χαμηλώ, να χαμηλώ ναν τα βουνά, _____
 3. Κέρκυρα και, Κέρκυρα και Κεφαλόβια, _____

4 η αγάπη μου η αγάπη μου κοιμάται. _____
 νά βλεπα το Λεβάντε. _____
 Ζάκυνθος και Ζάκυνθος και Λευκάδα. _____

9 Παράκαλώ σας κύματα μη μου την εξυπνάτε.
 Νά βλεπα την Κεφαλόβια και το μικρό το Τζάντε.
 Αυτά τα τέρσερα νησιά στο λίζουν την Ελλάδα.

16 *ερώτηση* 1. Γιαλό, γιαλό, πηγαίναμε κιόλο για σέ - - -
απάντηση 1. Γιαλό, γιαλό, πηγαίναμε κιόλο για

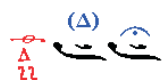
22 - να λέγαμε. Γιαλό να πας γιαλό να
 σέ - - - να λέγαμε. Γιαλό να πας

27 ρθεις τα λόγια μου να θυμηθείς. Γιαλό να 2.
 γιαλό να ρθεις τα λόγια μου να θυμηθείς.

ΡΥΘΜΟΣ, ΗΧΟΣ ΚΑΙ ΧΡΩΜΑΤΑ

ΑΚΡΟΑΣΗ Βυζαντινό Αντίφωνο, με βυζαντινή και ευρωπαϊκή σημειογραφία.

Πιο κάτω, σας δίνουμε ένα **Βυζαντινό Αντίφωνο**. Παρουσιάζεται τόσο σε βυζαντινή σημειογραφία (παρασημαντική), όσο και σε ευρωπαϊκή. Ψάλλεται πρώτα από το δεξιό χορό και επαναλαμβάνεται πιστά, ως απάντηση, από τον αριστερό χορό. Στη συνέχεια επαναλαμβάνεται για τρίτη φορά από το δεξιό χορό, αλλά με διαφορετική μελωδική κατάληξη:

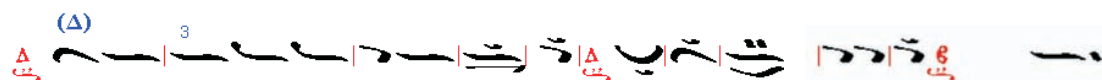
Α μην

1. Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον καὶ πάντα τὰ ἐντός μου τὸ ὄνομα τὸ ἅγιον αὐτοῦ.

Ταις πρεσβείαις της θεοτοκου Σωτηρ σωσον ημας

2. Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον καὶ μὴ ἐπιλανθάνου πάσας τὰς ἀνταποδόσεις αὐτοῦ.

Ταις πρεσβείαις της θεοτοκου Σωτηρ σωσον ημας

3. Κύριος ἐν τῷ οὐρανῷ ἠτοίμασε τὸν θρόνον αὐτοῦ καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ πάντων δεσπόζει.

Ταις πρεσβείαις της θεοτοκου Σωτηρ σωσον ημας

Ταις πρεσβείαις της Θεοτόκου

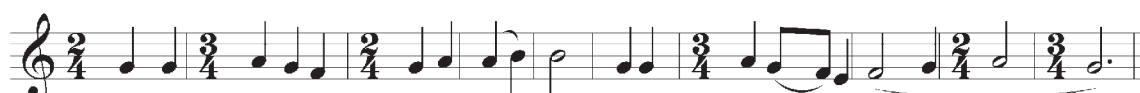
Βυζαντινό αντίφωνο

Πρώτο και δεύτερο αντίφωνο

Ταις πρεσβείαις της Θεοτοκου Σωτηρ σωσον ημας.

Τρίτο αντίφωνο με τελική κατάληξη

Ταις πρεσβείαις της Θεοτοκου Σωτηρ σωσον ημας.

Η πιο πάνω μεταγραφή του αντιφώνου από βυζαντινή σε ευρωπαϊκή σημειογραφία δεν μπορεί να αποδώσει με ακρίβεια κανένα μελωδικό διάστημα εξαιρουμένου του διαστήματος Φα-Σολ που αποδίδεται με ακρίβεια. Αν υποδιαιρέσουμε το διάστημα τόνου σε 12 μόρια και του ημιτόνιου σε 6, τότε εύκολα μπορούμε να κατανοήσουμε τη δυσκολία της ευρωπαϊκής σημειογραφίας να απεικονίσει στο πεντάγραμμο τα διαστήματα Μι-Φα και Σολ-Λα που απέχουν 8 μόρια καθώς επίσης και του Λα-Σι που απέχει 14.